

УДК 159.922.23

**Ольга Ігумнова**

кандидат психологічних наук, доцент,  
доцент кафедри психології та педагогіки,  
Хмельницький національний університет  
ORCID ID 0000-0002-4758-2082  
*igumnovaolga@ukr.net*

**Анастасія Ярославська**

магістрантка II курсу гуманітарно-педагогічного факультету,  
кафедра психології та педагогіки,  
Хмельницький національний університет  
*glamurna1619@gmail.com*

## **ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА САМОРЕГУЛЯЦІЇ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ**

У статті розглянуті основні наукові погляди на проблему емоційного інтелекту, підходи до його розуміння та інтерпретації. Представлені результати емпіричного дослідження динаміки емоційного інтелекту майбутніх психологів та відмінностей системи саморегуляції студентів з низьким та високим рівнем емоційного інтелекту.

Досліджена динаміка міжособистісного та внутрішньоособистісного компонентів емоційного інтелекту майбутніх психологів в процесі навчання. Виявлено, що розвиток внутрішньоособистісного емоційного інтелекту виявляється в меншому ступені вираженості ніж міжособистісний емоційний інтелект; динаміка внутрішньоособистісного емоційного інтелекту має тенденцію до збільшення від низьких рівнів розвитку на молодших курсах навчання до нижньої межі високого рівня на старших курсах навчання;

© Ігумнова О., Ярославська А.

ріст відмінностей на рівні середніх значень міжособистісного емоційного інтелекту молодших та старших курсів не є статистично значущими. Міжособистісний компонент емоційного інтелекту має виражену динаміку в процесі навчання; його рівень змінюється від низького рівня розвитку на молодших курсах навчання до високого рівня на старших курсах навчання; такі відмінності є статистично значущими.

Досліджено індивідуальні особливості системи саморегуляції за рівнями емоційного інтелекту. Виявлено значущі відмінності у групах міжособистісного та внутрішньоособистісного емоційного інтелекту. У групі з високим рівнем міжособистісного емоційного інтелекту притаманно більш розвинуті процеси планування, програмування, контролю, гнучкості та самостійності. Група з високим рівнем внутрішньоособистісного емоційного інтелекту характеризується більш розвинутими процесами планування, моделювання та гнучкістю. Такі особливості системи саморегуляції зумовлюють нерівномірний розвиток складових емоційного інтелекту майбутніх психологів.

Перспективами подальших досліджень є виявленні особистісних характеристик майбутніх психологів з різними рівнями емоційного інтелекту та його компонентів.

**Ключові слова:** емоційний інтелект; міжособистісний емоційний інтелект; внутрішньоособистісний емоційний інтелект; саморегуляція; процеси саморегуляції.

### 1. ВСТУП

**Постановка проблеми.** Складність і багатогранність функціонування сучасного суспільства як динамічного соціального організму, зростання його системних змін зумовлюють потребу у розкритті та реалізації особистісного потенціалу в процесі професійної підготовки фахівців різних галузей. Особливої значущості набуває проблема дослідження та розвитку емоційного інтелекту у майбутніх психологів, який є передумовою їх ефективної професійної адаптації та успішної практичної діяльності. Високий рівень розвитку емоційного інтелекту майбутніх психологів забезпечує високий рівень готовності до роботи з різними видами психологічних проблем та вирішення професійних завдань. У сучасних наукових дослідженнях недостатньо висвітлено проблему особливостей прояву та розвитку

емоційного інтелекту у майбутніх психологів під час навчання, індивідуальних відмінностей студентів з високим та низьким рівнем розвитку емоційного інтелекту, що ускладнює дослідження умов формування та розвитку емоційного інтелекту в процесі професійної підготовки.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Теоретико-методологічні підходи до проблеми співвідношення інтелектуального й емоційного розглядали у своїх роботах Б. Г. Ананьєв, Л. С. Виготський, С. Л. Рубінштейн, О. М. Леонтьєв, В. М. М'ясищев, О. К. Тихомиров та ін. Серед зарубіжних вчених, дослідженням емоційного інтелекту займалися: Д. Гоулман (теорія емоційної компетентності), Р. Бар-Он (некогнітивна теорія емоційного інтелекту), Х. Вайсбах і У. Дакс (емоційний інтелект як уміння "інтелектуально" керувати своїм емоційним життям), Дж. Майєр, П. Селовеї, Д. Карузо (теорія емоційно-інтелектуальних здібностей) та інші. Вітчизняні дослідження з концептуалізації феномена емоційного інтелекту та його функцій представлені роботами Е. Носенко, вивчення емоційного інтелекту як детермінанти внутрішньої свободи особистості (Г. Березюк), стресозахисна та адаптивна функція емоційного інтелекту (Н. В. Коврига) показника цілісного її розвитку (О. Філатова), емоційний інтелект як чинник психоемоційних станів студентів (М. А. Кузнецов, Н. Ю. Діомідова), емоційний інтелект як чинник адаптації до студентського середовища (С. В. Дерев'янку).

**Мета статті** є представлення результатів емпіричного дослідження динаміки емоційного інтелекту майбутніх психологів та відмінностей системи саморегуляції студентів з низьким та високим рівнем емоційного інтелекту.

## 2. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Зі вступом до вищого навчального закладу у студентів-психологів з'являються предмети професійної спрямованості, навчальні завдання набувають вищого рівня складності, збільшується об'єм навчального матеріалу, що висуває нові вимоги до оволодіння певними емоційними та когнітивними навичками: сприйняття та розуміння власних

емоцій та емоції оточуючих, саморегуляції, самомотивування, здатності протистояти тиску навколишнього середовища, вибудовувати просоціальні взаємовідносини, свідомо корегувати негативні емоції та ірраціональні думки – все те, що вчені визначають як емоційний інтелект (Р. Бар-Он, Г. Гарскова, Д. Гоулман, С. Дерев'янку, Д. Карузо, Н. Коврига, Д. Люсін, М. Манойлова, Е. Носенко, Дж. Мейер, П. Селовей ін.).

Наукові дослідження з проблеми емоційного інтелекту почали з'являтися у 90-х роках ХХ століття. Поняття емоційного інтелекту було запропоновано Дж. Майером і П. Саловеєм у 1990 році, а ідея набула поширення у роботах Д. Гоулмана у 1995 році. Термін “емоційний інтелект” застосовувався для позначення ступеня розвитку таких особистісних якостей, як самосвідомість, самоконтроль, мотивація, вміння ставити себе на місце інших людей, навички роботи з людьми, вміння налагоджувати взаєморозуміння з іншими [1, с. 123]. Д. Гоулман висловив думку про те, що загальний інтелект, тільки на 20 % зумовлює успіх в житті людини, тоді як 80 % припадає на інші фактори, котрі забезпечують успіх. Серед них значне місце належить емоційному інтелекту, який сприяє особистісному зростанню, ефективній професійній діяльності та успіхам у кар'єрі [3, с. 301].

Згідно з концепцією Г. Гарднера, у структурі емоційного інтелекту необхідно розглядати внутрішньоособистісний (спрямований на власні емоції) та міжособистісний (спрямований на емоції інших людей) компоненти. Перший характеризується такими складовими, як самосвідомість, рефлексія, самооцінка, самоконтроль, мотивація досягнень. Другий компонент включає емпатію, толерантність, комунікабельність, конгруентність, діалогічність [7].

Дж. Майером і П. Саловеєм та Д. Карузо, визначали емоційний інтелект, як здатність ефективно контролювати емоції і використовувати їх для поліпшення мислення. Запропонована авторами модель здібностей емоційного інтелекту містить чотири компоненти. Кожний виділений компонент вміщує в себе когнітивні здібності, спрямовані на розуміння власної емоційної сфери та розуміння емоцій інших

людей, наприклад: усвідомлення емоцій дає змогу ідентифікувати емоції та визначати адекватність їх вираження; підвищення ефективності мислення за допомогою емоцій передбачає вміння довільно управляти емоціями, які сприяють розв'язанню завдань; розуміння емоцій визначає здатність усвідомлювати причини виникнення емоцій, встановлювати зв'язки між різними емоційними проявами, вміння аналізувати емоційні стани; управління емоціями відображає здатність диференціювати емоції, контролювати їх; вміння знижувати інтенсивність прояву негативних емоцій, викликати емоції позитивного спрямування [2, с. 78–80].

Р. Бар-Он у 1996 р. запропонував розширену модель емоційного інтелекту, що складається із 15-ти компонентів: самоповага; емоційна усвідомленість; самовираження; незалежність; емпатія; соціальна відповідальність; міжособистісні відносини; стресостійкість; контролювання імпульсів; оцінка дійсності; гнучкість; рішення проблем; самоактуалізація; оптимізм; щастя / благополуччя [6, с. 49– 50].

Д. Люсін емоційний інтелект розуміє як здатність до розуміння своїх і чужих емоцій та управління ними. Здатність до розуміння емоцій означає, що людина може розпізнати емоцію, тобто встановити сам факт наявності емоційного переживання у себе або в іншій людині; може ідентифікувати емоцію, тобто встановити, яку саме емоцію відчуває вона сама або інша людина, і знайти для неї словесний вираз; розуміє причини, що викликають дану емоцію, і наслідки, до яких вона призведе. Здатність до управління емоціями означає, що людина може контролювати інтенсивність емоцій, перш за все, стримувати занадто сильні емоції; може контролювати зовнішнє вираження емоцій; може за необхідності довільно викликати ту або іншу емоцію. За Д. Люсіним, емоційний інтелект можна уявити як конструкт, що має двоїсту природу та пов'язаний, з одного боку – з когнітивними здібностями, а з другого – з особистісними характеристиками. Таким чином, автор пропонує розглядати два варіанти емоційного інтелекту внутрішньо-особистісний і міжособистісний [6, с. 26].

Отже, емоційний інтелект – це здатність ефективно розбиратися в емоційній сфері людського життя, розуміти власні емоції, емоції

оточуючих, емоційне підґрунтя відносин, використовувати свої емоції для вирішення завдань, постановки цілей та взаємодії з іншими людьми. Емоційний інтелект виступає потужним фактором емоційної саморегуляції студентів, маючи вплив на перебіг психоемоційних станів у студентів-психологів. Емоційний інтелект виступати основою для збереження оптимальної саморегуляції студентів упродовж навчального процесу [2].

### 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

З метою виявлення рівня емоційного інтелекту серед студентів-психологів було проведене дослідження серед студентів спеціальності “Психологія” Хмельницького національного університету, у ході якого взяли участь 78 осіб (з них 67 жіночої статі, 21 чоловічої статі). Для діагностики емоційного інтелекту було використано методику “Рівень емоційного інтелекту” С. О. Беляєва, О. І. Яновича, М. І. Мазурова. Методика “Рівень емоційного інтелекту” С. Беляєва складається з 50 питань та дозволяє діагностувати показники особистісного емоційного інтелекту (ОЕІ), комунікативного емоційного інтелекту (КЕІ) та загальний рівень емоційного інтелекту (ЗЕІ) [1].

Результати за шкалою особистісного емоційного інтелекту вказують на розвиток здатності усвідомлювати свої емоції, розуміти свої позитивні і негативні сторони, можливості, попереджати спалахи ірраціональних думок, протистояти несприятливим подіям, стресовим ситуаціям, контролювати агресію, безвідповідальну поведінку, здатність змінювати свої думки, погляди, оцінки.

Шкала комунікативного емоційного інтелекту відповідає зовнішнім компонентам емоційного інтелекту та характеризує здатність розуміти, приймати до уваги почуття і думки інших людей, схильність до сперечання чи встановлення і підтримці взаємовигідних стосунків, здатність до близькості, чуйності по відношенню до інших, розуміти і приймати до уваги почуття й думки інших.

Для зручності дослідження було виокремлено 2 рівні: низький рівень  $-1 \leq 5$  стенів та високий  $- \geq 5-10$  стенів. Результати дослідження представлені в таблиці 1.

Згідно результатів дослідження, студенти першого курсу характеризуються самим низьким відсотком високого рівня розвитку емоційного інтелекту (35,5 %). Такі студенти характеризуються складнощами у спілкуванні, розумінні власних почуттів та почуттів оточуючих, низьким рівнем емпатії, низькою здатністю до управління своїми емоціями. Серед студентів другого курсу лише 39,8 % добре орієнтуються на здатності розуміти відносини, що репрезентовані в емоціях.

Таблиця 1

**Динаміка емоційного інтелекту майбутніх психологів  
у процесі навчання за методикою  
“Рівень емоційного інтелекту” С. О. Беляєва (у %)**

Курси	Високий рівень	Низький рівень
Перший курс	35,5	65,5
Другий курс	39,8	60,2
Третій курс	42,7	57,3
Четвертий курс	58,1	41,9
П'ятий курс	65,8	34,2
Шостий курс	72,6	27,4

Студенти третього курсу в процесі навчання поступово оволодівають знаннями, вміннями і навичками професійного спрямування, тому навчаючись, вони проходять процес переоцінки цінностей, мотивації, поступово оволодівають навичками керування емоційною сферою на базі прийняття рішень. Тому кількість студентів з високим рівнем інтелекту збільшується до 42,7 %.

Четвертий та п'ятий курси навчання характеризуються професійно-практичним спрямуванням навчальних дисциплін. Результати дослідження вказують на значне збільшення кількості студентів з високим рівнем емоційного інтелекту (58,1 % на четвертому курсі, 65,8 % – п'ятий курс та 72,6 % – шостий курс навчання),

що може пояснюватися розвитком самосвідомості, придбанням навичок усвідомлення емоцій, вміння попереджати спалахи ірраціональних думок, протистояти несприятливим подіям, стресовим ситуаціям, контролювати агресію, ворожість, здатність змінювати свої думки, погляди, оцінки, розуміти і приймати до уваги почуття й думки інших.

Результати дослідження динаміки середнього рівня емоційного інтелекту та його компонентів під час навчання майбутніх психологів представлені у табл. 2.

Таблиця 2

**Динаміка середнього рівня емоційного інтелекту та його компонентів у процесі навчання майбутніх психологів (стени)**

EI (M±σ)	I курс	II курс	III курс	IV курс	V курс	VI курс
OEI	4,33±0,58	4,80±1,23	4,50±1,12	4,50±1,73	4,61±1,69	5,17±1,21
KEI	3,93±0,47	4,42±1,61	4,38±1,51	5,15±1,26	5,36±1,86	6,38±1,32
ZEI	4,00±0,31	4,20±1,16	4,41±1,26	5,25±1,63	5,94±1,39	6,18±1,31

Примітка: OEI – особистісний емоційний інтелект; KEI – комунікативний емоційний інтелект; ZEI – загальний емоційний інтелект.

Простеживши динаміку середніх рівнів загального емоційного інтелекту в процесі навчання, можна зробити висновок про те, що у студентів I–III курсів навчання переважає низький рівень емоційного інтелекту та підвищується на IV–VI курсах до нижньої межі високого рівня розвитку. Середній рівень особистісного емоційного інтелекту коливається у верхній межі низького рівня та дещо збільшується на VI курсі навчання до нижньої межі високого рівня. Це можна пояснити тим, що компоненти особистісного емоційного інтелекту відносяться до внутрішніх диспозицій та базуються на біологічних, темпераментальних особливостях.

Показники за шкалою комунікативного емоційного інтелекту мають яскраво виражені особливості динаміки, що полягають

у збільшенні середнього рівня від низького на I–III курсах до високого рівня розвитку на старших IV–VI курсах навчання. Компоненти комунікативного емоційного інтелекту відносяться до зовнішніх диспозицій та мають соціальну природу, залежать від зовнішніх впливів та умов середовища [5]. Особливістю прояву емоційного інтелекту майбутніх психологів є гетерогенність його складових.

Саморегуляція як цілісна система психічних засобів, за допомогою якої людина здатна керувати своєю цілеспрямованою активністю, має універсальну структуру для різних видів активності людини. Процеси саморегуляції виявляються на різних рівнях життєдіяльності особистості, в тому числі в емоційній, когнітивній та поведінковій сферах. Процеси саморегуляції сприяють виробленню гармонійної поведінки та розвитку здатності усвідомлено управляти собою відповідно до реалізації поставленої мети. Особливості розвитку основних ланок саморегуляції як системи індивідуальних засобів узгодження діяльності особистості з реальними умовами, зумовлюють відмінності динаміки складових емоційного інтелекту студентів-психологів.

Наступним етапом було вивчення відмінностей індивідуально-стильових особливостей системи саморегуляції майбутніх психологів за рівнем розвитку емоційного інтелекту та його компонентів.

Для виявлення індивідуально-стильових особливостей саморегуляції у студентів був обраний опитувальник В. М. Моросанової та Р. Р. Сагієва “Стиль саморегуляції поведінки” (ССП–98). Методика дозволяє діагностувати рівень розвитку індивідуальної саморегуляції та її індивідуального профілю (низький рівень – 0–4 балів, середній – 5–6 балів та високий рівень – понад 6 балів), що включає показники планування (Пл), моделювання (М), програмування (Пр), оцінки результатів (ОР); показники розвитку регуляторно-особистісних властивостей – гнучкості (Г) і самостійності (С), а також загальний рівень саморегуляції (ЗР) [4, с. 118–127].

У табл. 3 представлені середні значення показників індивідуально-стильових особливостей саморегуляції студентів з різними рівнями ЕІ.

**Середні значення показників  
індивідуально-стильових особливостей системи  
саморегуляції за рівнем ЕІ майбутніх психологів**

P=0,95	Показники процесів і властивостей саморегуляції студентів (M/σ)						
	Пл	М	Пр	ОР	Г	С	ЗР
Високий рівень ЗЕІ	6,85	6,12	6,10	6,89	6,98	5,92	29,8
	1,75	1,20	1,45	1,46	1,61	1,96	5,55
Низький рівень ЗЕІ	5,20	3,60	4,15	4,05	4,10	5,50	23,50
	1,43	1,94	1,72	1,55	1,63	1,82	4,95
Високий рівень КЕІ	6,20	6,10	6,27	7,32	7,80	6,43	31,71
	1,71	1,30	1,54	1,33	1,40	1,54	4,56
Низький рівень КЕІ	4,20	3,60	4,00	4,36	4,15	4,50	24,50
	1,46	1,93	1,87	1,63	1,70	1,81	4,95
Високий рівень ОЕІ	5,19	5,71	6,53	6,30	6,84	5,56	31,43
	1,25	1,06	2,21	1,83	1,33	1,71	4,42
Низький рівень ОЕІ	3,20	4,10	4,13	4,28	4,74	5,11	24,1
	0,76	2,05	1,56	2,21	1,65	1,30	0,75

Примітка: Пл – планування; М – моделювання; Пр – програмування; ОР – оцінка результатів; Г– гнучкість; С – самостійність; ЗР – загальний рівень саморегуляції.

За критерієм Манна-Уїтні були розраховані відмінності індивідуально-стильових особливостей системи саморегуляції між групами з високим та низьким рівнем загального емоційного інтелекту. Були виявлені достовірні відмінності за шкалами планування, моделювання, програмування, оцінка результатів та гнучкість. У групі з низьким рівнем загального емоційного інтелекту (ЗЕІ) рівень розвитку основних ланок системи саморегуляції нижче ніж в групі з високим рівнем загального емоційного інтелекту. Середній рівень розвитку процесів планування, моделювання, програмування, оцінки результатів та гнучкість знаходиться на низькому та середньому рівні розвитку у групі низьким рівнем загального емоційного інтелекту, що свідчить про несформовану потребу у студентів в плануванні і програмуванні

своєї поведінки, залежність від ситуації та думки оточуючих людей, знижені можливості компенсації несприятливих умов для досягнення поставленої мети.

У групі з високим та низьким рівнем особистісного емоційного інтелекту (ОЕІ) були виявлені достовірні відмінності за шкалами планування, моделювання та гнучкості. У групі з високим рівнем особистісного емоційного інтелекту процеси планування, моделювання та гнучкості розвинуті вище ніж у групі з низьким ОЕІ. Студенти з високим рівнем особистісного емоційного інтелекту легко висувають та утримують мету відповідно до внутрішніх та зовнішніх умов, виокремлюють комплекс значущих умов, але ступінь їх вибіркової і структура здійснюваних пізнавальних дій є індивідуально своєрідними, орієнтовані на внутрішній світ, на подолання негативних думок, контроль негативних емоцій. Розвинута гнучкість дозволяє таким студентам змінювати свої думки, погляди, оцінки на оптимістичні та полегшує процеси емоційної саморегуляції.

У групі з високим та низьким рівнем комунікативного емоційного інтелекту (КЕІ) були виявлені достовірні відмінності за шкалами планування, програмування, контролю, гнучкості та самостійності. Студентам з високим рівнем комунікативного емоційного інтелекту притаманний високий рівень розвитку цілепокладання, що є системоутворювальним компонентом саморегуляції. У студентів добре розвинена антиципація майбутніх дій, способів, за допомогою яких буде досягтися мета та умовами успішного здійснення діяльності, що є необхідним для успішної міжособистісної взаємодії, врахування індивідуальних особливостей усіх учасників комунікації. Високий рівень розвитку процесу оцінки результатів, дозволяє контролювати актуальну ситуацію взаємодії з іншими, коректувати власну поведінку у відповідності з результативністю дій, оцінювати неузгодженості, гнучко коректувати власну поведінку та впливати на поведінку інших людей. Розвинута самостійність та гнучкість дозволяє діяти автономно, самостійно організовувати роботу та контролювати хід її виконання, вносити зміни у поведінку, коли цього вимагають умови діяльності. Високий загальний

рівень саморегуляції дозволяє компенсувати вплив особистісних, характерологічних особливостей, що перешкоджають досягненню мети. Студенти легше оволодівають новим видом активності, упевненіше почуває себе в незнайомих ситуаціях, стабільніші їх успіхи у звичних видах діяльності.

Таким чином, нерівномірність розвитку складових емоційного інтелекту студентів-психологів під час навчання зумовлюється не тільки природою внутрішнього та зовнішнього компонентів емоційного інтелекту, а й відмінностями у індивідуально-стильових особливостях системи саморегуляції.

#### 4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Динаміка міжособистісного та внутрішньоособистісного компонентів емоційного інтелекту майбутніх психологів в процесі навчання нерівномірна. Розвиток внутрішньоособистісного емоційного інтелекту в процесі навчання майбутніх психологів виявляється в меншому ступені вираженості ніж міжособистісний емоційний інтелект. Динаміка внутрішньоособистісного емоційного інтелекту має тенденцію до збільшення від низьких рівнів розвитку на молодших курсах навчання до нижньої межі високого рівня на старших курсах навчання. Ріст відмінностей на рівні середніх значень міжособистісного емоційного інтелекту молодших та старших курсів не є статистично значущими, що може пояснюватися віковими особливостями юнацького віку та біологічною природою цього компонента. Міжособистісний компонент емоційного інтелекту має яскраво виражену динаміку в процесі навчання, його рівень змінюється від низького рівня розвитку на I–III курсах навчання до високого рівня на старших курсах навчання і такі відмінності є статистично значущими. Такі особливості динаміки складових емоційного інтелекту свідчать про гетерогенність структури емоційного інтелекту майбутніх психологів та зміни у структурі емоційного інтелекту у студентів молодших та старших курсів в процесі навчання.

Дослідження індивідуальних особливостей системи саморегуляції за рівнями емоційного інтелекту виявило значущі відмінності

у групах міжособистісного та внутрішньоособистісного емоційного інтелекту. У групі з високим рівнем міжособистісного емоційного інтелекту притаманно більш розвинуті процеси планування, програмування, контролю, гнучкості та самостійності. Група з високим рівнем внутрішньоособистісного емоційного інтелекту характеризується більш розвинутими процесами планування, моделювання та гнучкістю. Такі особливості системи саморегуляції зумовлюють нерівномірний розвиток складових емоційного інтелекту під час навчання та знаходить відбиток професійне спрямування, специфіка спеціальної підготовки майбутніх психологів на старших курсах навчання.

Перспективами подальших досліджень є виявленні особистісних характеристик майбутніх психологів з високими та низькими рівнями емоційного інтелекту та його структурних компонентів, визначення психолого-педагогічних умов розвитку емоційного інтелекту майбутніх психологів.

### Список використаних джерел

1. Беляев С. А. Разработка и стандартизация методики “Уровень эмоционального интеллекта”. *Психологический журнал* : Ежекварт. научно-практич. издание. 2009. № 2. С. 9–17.
2. Багатовимірність особистості: психологічний ракурс : колективна монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка. 2015. 374 с.
3. Гоулман Д. Эмоциональное лидерство. Искусство управления людьми на основе эмоционального интеллекта. Москва : Альпина Бизнес Букс, 2005. 301 с.
4. Моросанова В. И. Диагностика индивидуально-стилевых особенностей саморегуляции в учебной деятельности студентов. *Вопросы психологии*. 1994. № 5. С. 134–140.
5. Носенко Е. Л. Емоційний інтелект: концептуалізація феномену, основні функції: монографія. Київ : Вища школа, 2003. 126 с.
6. Робертс Р. Д., Мэттьюс Дж., Зайднер М., Люсин Д. В. Эмоциональный интеллект: проблемы теории, измерения и применения на практике. *Психология. Журнал Высшей школы экономики*. 2004. Т. 1. № 4. С. 3–26.
7. Gardner H. Multiple intelligences. New York, 1993. P. 176.

## References

1. Beliaev S. A. (2009). *Razrabotka i standartizatsiya metodiki "Uroven emotionalnogo intellekta"* [Development and standardization of the method "Level of emotional intelligence"]. *Psikhologicheskyy zhurnal : Ezhekvart. nauchno-praktich. Yzdaniye* [Psychological Journal: Quarterly. scientific and practical edition]. № 2. S. 9–17. [in Russian].
2. *Bahatovymirnist osobystosti : psikhologichnyi rakurs : kolektyvna monohrafiia* (2015) [Multidimensionality of personality: psychological perspective: collective monograph]. Lviv : LNU imeni Ivana Franka. 374 s. [in Ukrainian].
3. Houlman D. (2005). *Emotsionalnoe lyderstvo. Yskusstvo upravleniya liudmy na osnove emotsionalnogo yntellekta* [Emotional leadership. The art of managing people based on emotional intelligence]. Moscow : Alpyna Byznes Buks. 301 s. [in Russian].
4. Morosanova V. Y. Sahyev R. R. (1994). *Diagnostika individualno-stilevykh osobennostey samoregulyatsii v uchebnoy deyatelnosti studentov* [Diagnostics of individual-style features of self-regulation in the educational activities of students]. *Voprosy psikhologii* [Psychology Issues]. № 5. S. 134–140. [in Russian].
5. Nosenko E. L. (2003). *Emotsiyni intelekt : kontseptualizatsiia fenomenu, osnovni funktsii : monohrafiia* [Emotional intelligence: conceptualization of a phenomenon, basic functions: monograph]. Kyiv : Vyshcha shkola. 126 s. [in Ukrainian].
6. Roberts R. D., Mættius Dzh., Zaidner M., Liusyn D. V. (2004). *Emotsionalnyy intellekt: problemy teorii. izmereniya i primeneniya na praktike* [Emotional intelligence: problems of theory, measurement and application in practice]. *Psikhologiya. Zhurnal Vyshey shkoly ekonomiki* [Psychology. Journal of the Higher School of Economics]. T. 1. № 4. S. 3–26. [in Russian].
7. Gardner H. (1993) *Multiple intelligences*. New York, 1993. P. 176. [in English].

**Olha Igumnova, Anastasiia Yaroslavskaya. Psychological features of emotional intelligence and self-regulating maybutnich psychologist**

From statistics, look at the basic science, look at the problem of emotional interaction, come to the first understanding and interpretation. Presented are the results of the empirical progress of the dynamics of the psychology of the May psychologist and the system of self-regulation of students with a low and high frequency of the intellect.

The main dynamics of the internal and internal components of the emotional component of the psychologist in the process of navigation. It has been manifested

that the development of an internal emotional system is manifested in a lower degree of virality and is less significant; the dynamics of internal emotional awareness of the tendency to lower levels of low-level development in younger courses up to the lower middle level in older courses; The number of secondary and secondary mean values of the junior and senior courses is not statistically significant. Interpersonal component of the emotional intelligence of the dynamics in the process of navigation; its levels are changing id low low ivnya development at young courses ahead to a high levels at senior courses ahead; such differences are statistically significant.

The following are the individual special features of the system of self-regulation behind the equalities of the electronic intellect. Significant types of activity have been manifested in groups of inter-operative and internal interelectomy. At the group with the highest level of interconnected emotional interaction, the processes of planning, programming, monitoring, control and self-reliance are coherently more advanced. The group with the highest level of internal awareness of the intellect is characterized by more advanced processes of planing, modeling and ignoring. Such special systems of self-regulation zoom in and out of development of warehouses of emotional technology and psychological psychology.

The perspectives of the farthest attainment of the student manifested special characteristics of the student psychologist with the rising level of the emotional component of this component.

**Key words:** emoticon; mizhobosistisniy emotsiyniy intelekt; internal special emotion; self-regulation; process self-regulation.